

Йоганнес Гофманн

A41013
2
Г 745

ІСТОРІЯ
РАННЬОЇ ЦЕРКВИ
НАЙВАЖЛИВІШІ
АСПЕКТИ

ЗМІСТ

Передмова	7
1. ПОЧАТКИ ЦЕРКВИ	8
1.1. Першохристиянська громада	8
1.2. Первісне християнство в рамках юдаїзму	11
1.2.1. Юдейський плюралізм і перші християни	11
1.2.2. Мовно-культурні групи у первісному християнстві	14
1.3. Відокремлення Церкви від синагоги	17
1.4. Рушійні мотиви й перші кроки ранньохристиянської місії	20
1.5. Поширення християнства в перші три століття	23
1.5.1. Палестина і Сирія	23
1.5.2. Єгипет	24
1.5.3. Греція і Мала Азія	25
1.5.4. Північно-Західна Африка	26
1.5.5. Західні провінції Римської імперії	26
1.5.6. Рим та Італія	28
1.6. Соціологічні, політичні, культурні та релігійні обставини ранньохристиянської місії: сприятливі і несприятливі чинники ...	29
Екскурс: Приклад Оригена	34
2. ВИНИКНЕННЯ Й РОЗВИТОК ЦЕРКОВНИХ ЧИНІВ ТА СЛУЖІНЬ У ПЕРШІ ТРИ СТОЛІТТЯ	38
2.1. Ісусові настанови	38
2.2. Устрій перших громад	39
2.2.1. Юдеохристиянська модель у єрусалимській громаді: від Дванадцятьох до Господнього брата Якова і пресвітерів	39
2.2.2. Еллінохристиянська модель	41
2.3. Злиття моделей церковного устрою, характерних для юдеохристиян і християн з язичників	47
2.3.1. Єпископи, пресвітери й диякони у посланні Климента Римського	47
2.3.2. Єпископ, пресвітери й диякони в Пастирських посланнях	49
2.4. Один єпископ, пресвітери та диякони у Псевдо-Ігнатія	51
2.5. Жінки як церковні авторитети в добу ранньої Церкви	53
2.5.1. Жінки в першохристиянській громаді	53
2.5.2. Ранній приклад: жінки-християнки як авторитети в малоазійських громадах I–II ст.	54
2.5.3. Рестриктивні тенденції в Пастирських посланнях	58
2.5.4. Вдови та дівиці як особливий церковний стан	58
2.5.5. Диякониси – окремий церковний чин?	59

2.6. Церковні чини та служіння в «Апостольському переданні»	60
2.6.1. <i>Духовенство в «Апостольському переданні»</i>	61
2.6.2. <i>Види служіння в «Апостольському переданні»</i>	66
3. ЄДНІСТЬ ЦЕРКВИ У ПЕРШІ ТРИ СТОЛІТТЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	69
3.1. Забезпечення вертикальної спільності з першоджерелом за допомогою апостольського передання й апостольського наступництва	70
3.2. Встановлення горизонтальної церковної спільності (κοινωνία, κοινωνία) за допомогою листів і списків спільності ...	72
3.3. Перші спроби встановлення вертикальної й горизонтальної спільності на помісних соборах кінця II – III ст. ...	74
4. ЦЕРКВА І ДЕРЖАВА ДО СМЕРТІ ТЕОДОСІЯ I (+ 395): МІЖ ПРОТИСТОЯННЯМ І СПІВПРАЦЕЮ	78
4.1. Лояльність ранньої Церкви до імператорського Риму і її межі	78
4.2. Звинувачення з боку язичників як причина переслідування християн	82
4.2.1. <i>Юдейські корені</i>	83
4.2.2. <i>Східне походження нового руху</i>	83
4.2.3. <i>Відстороненість від громадського життя</i>	84
4.2.4. <i>Упертість</i>	84
4.2.5. <i>Підкреслено добродесна поведінка та претензії на моральну вищість</i>	85
4.2.6. <i>Руйнування злагодності в родинах</i>	86
4.2.7. <i>Гадана таємна культова розпушта й ритуальні вбивства</i>	86
4.2.8. <i>Підбурювання й ворожість супроти держави</i>	86
4.2.9. <i>Безбожництво</i>	87
4.2.10. <i>Економічні збитки</i>	87
4.3. Перебіг гонінь на християн	88
4.3.1. <i>Спорадичні й локальні переслідування до 249 року</i>	88
4.3.2. <i>Систематичні гоніння загальнодержавного масштабу починаючи з 249 року</i>	92
4.4. Так званий «Константинівський перелом» та інтеграція Церкви в Римську імперію	97
4.4.1. <i>Передісторія Константинової релігійної політики</i>	99
4.4.2. <i>Початок нової релігійної політики імператора Константина</i>	101
4.4.3. <i>Церква і держава за одноосібного правління імператора Константина</i>	104
4.4.4. <i>Від religio licita до державної Церкви</i>	106

5. ВИНИКНЕННЯ Й РОЗВИТОК ПАТРІАРХАТІВ У ІМПЕРІЇ І СТАНОВЛЕННЯ РИМСЬКОГО ПЕРШЕНСТВА В ПЕРІОД ДО ХАЛКІДОНСЬКОГО СОБОРУ	111
5.0. Провідні Церкви перших трьох століть	111
5.1. Перший етап (до середини II ст.): особливе значення Римської Церкви	116
5.2. Другий етап (від середини II ст.): Рим як осередок привілейованої традиції	119
5.2.1. Рим уперше окреслює рамки новозавітного канону	123
5.2.2. Рим уперше окреслює межі Церкви	124
5.3. Третій етап (від III ст.): Рим, Александрія, Антіохія й Карфаген стають регіональними осередками спільності	125
5.3.1. Провідні Церкви Риму, Александрії, Кесарії / Єрусалиму й Ефесу під час суперечки про дату святкування Пасхи (кінець II ст.)	126
5.3.2. Провідні Церкви Карфагену, Риму, Александрії й Антіохії під час полеміки щодо розкаяних відступників у III ст.	128
5.3.3. Провідні Церкви Карфагену, Риму, Кесарії й Александрії під час полеміки про чинність хрещення, прийнятого від єретиків (середина III ст.)	129
5.3.4. Взаємодія провідних Церков Антіохії, Риму й Александрії у справі Павла Самосатського (268 р.)	134
5.3.5. Вплив Константинівського перелому і двох перших Вселенських соборів на становище давніх провідних Церков у Римській імперії і на піднесення Константинополя	135
5.3.6. Римський єпископ Юлій (+ 352) – за всецерковну співвідповідальність і проти регіональної автономії	140
5.3.7. Закріплення за Римом статусу західної апеляційної інстанції на Сердікійському соборі 343 року	141
5.3.8. Рим від часу завершення аріанської суперечки (близько 370 р.) – остання опора для східних Церков у важких обставинах	143
5.4. Четвертий етап: становлення римського примату і східних патріархатів від кінця IV ст. до Халкідонського собору (451 р.)	146
5.4.1. Подальший розвиток ідеї римського примату на Заході з кінця IV ст.	146
5.4.2. Духовно-ідеологічне тло: <i>Roma christiana</i> – спадкоємець <i>Romae aeternae</i>	148